«Երևանի Լեոյի անվան N65 ավագ դպրոց»

Ուսուցիչների պետական պարտադիր վերապատրաստման դասընթաց 2022

Հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Հեքիաթի դասավանդման կարևորությունը տարրական դասարաններում

Հետազոտող ուսուցիչ՝   Լիլիթ Սարգսյան

Երևան 2022թ.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ 3

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 4

ՀԵՔԻԱԹԻ ՇՈՒՐՋ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱԼԳՈՐԻԹՄԸ 5

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐԸ. 5

ՀԵՔԻԱԹԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՈՒՄ 6

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ 21

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 23

Ն Ե Ր Ա Ծ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Կրտսեր դպրոցական տարիքը ամենակարևոր շրջանն է անձի կայացման և զարգացման համար, այն կախված է երեխայի շրջապատող ֆիզիկական և սոցիալական միջավայրից. ընտանիքը, դպրոցը, ընկերները:

Կրտսեր դպրոցական տարիքում երեխան արդեն ունակ է տարբերել չարն ու բարին, արդարն ու անարդարը և ընդհանրապես մարդկային կարևորագույն արժեքները:

Այսպիով, կարելի է նկատել, որ շնորհիվ իրենց մեջ թաքնված բազում իմաստների, հնարավորությունների՝ հեքիաթը երեխայի հետ շփման, կենսափորձի փոխանցման, անձնային զարգացման լավագույն միջոցներից մեկն է :Այստեղ միշտ հաղթում է բարին, որը ուղերձ է երեխային այն մասին , որ կարևորի մարդկային արժեքները:

Հեքիաթները գրավում են իրենց մեղեդային լեզվով, յուրահատուկ խոսքի ոճով, հորինվածքով:

Ժուկովսկին գրել է. «Երեխաներին հեքիաթներ են պետք, քանի որ իրենց լավագույն օրինակներում նրանք բարոյապես մաքուր են և չեն թողնում վատ տպավորություն: Հեքիաթների շնորհիվ երեխայի մոտ ձևավորվում է կարեկցելու, համակրելու և ուրախանալու կարողություն, առանց որի մարդը մարդ չէ,որովհետև հեքիաթասացների նպատակն է «կրթել մարդկությունը երեխայի մեջ՝ ուրիշների դժբախտություններից չզգնորվելու, ուրիշի ուրախությամբ ուրախանալու, ուրիշի ճակատագիրը սեփականը զգալու այս հիանալի կարողությունը»:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

- Բացահայտել հեքիաթի դասավանդման առանձնահատկությունները տարրական դպրոցում
- Բացահայտել հեքիաթի մատուցման արդյունավետ միջոցներ դասեր իրականացնելիս
- Ուսումնասիրել ուսուցման գործընթացում իրականացվող միջոցները հեքիաթի ուսուցման ժամանակ

Ամենամեծ ստեղծագործողը ժողովուրդն է , ու

նրա ամենամեծ ստեղծագործությունը՝ հեքիաթը։

Հովհ.Թումանյան

ՀԵՔԻԱԹԻ ՇՈՒՐՋ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱԼԳՈՐԻԹՄԸ

- Նախապատրաստական աշխատանք (երաժշտական ուղեկցություն, նկարներ, սլայդ շոու, լեզվական աշխատանք)
- Տեքստ առաջնային ընկալում
- ՌԻտուցչի արտահայտիչ ընթերցանություն, հեքիաթի ունկնդրում՝ձայնագրված սկավառակից
- Հեքիաթի բովանդակություն (հարցեր բովանդակության շուրջ)
- Տեքստի երկրորդ ընթերցում (ընթերցում երեխաների կողմից, շղթայական, ընթերցում դերերով, մտքում ընթերցում)
- Գլխավոր հերոսի բնութագրում
- Ստեղծագործական աշխատանք (պլանի կազմում, հարց ընկերոջ համար, ստեղծագործության վերարտադրություն, բեմականացում)
- Եզրահանգում (Ի՞նչ սովորեցրեց հեքիաթը)

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐ

Ֆրոնտալ աշխատանք (բնութագրել հերոսներին, ընտրովի ընթերցանություն, պատասխանել հարցադրումներին)

Խմբային աշխատանք (Նախագծային աշխատանք հեքիաթի շուրջ)

Աշխատանք երկուսով (Դերերով արտահայտիչ ընթերցանություն, վերարտադրություն)

Ինքնուրույն աշխատանք (Հատուկ ուշադրություն դարձնել լեզվական աշխատանքին, գրել նորաձանոթ, բարբառային բառեր, ներկայացնել բացատրությունը՝ օգտվելով բառարանից)

Լեզվական աշխատանքը իր մեջ ընդգրկում է միանգամից մի քանի ուղղություն

Բառաբացատրական Աշխատանք | **Դարձվածքների մեկնաբանում** | **Ասացվածքների առածների բացատրություն** | **Բառապաշարի հարստացում**

Ð»ùÇ³ÃÇ áõëáõóáõÙÁ ï³ÝáõÙ »Ýù Ñ»ï¨Û³É åÉ³Ýáí.

1. Üáñ ÝÛáõÃÇ Ý³Ë³å³ïñ³ëïáõÙ

2. Ð»ùÇ³ÃÇ ÁÝÃ»ñóáõÙ ÙïáíÇ

3. Ð»ùÇ³ÃÇ ÁÝÃ»ñóáõÙ µ³ñÓñ³Ó³ÛÝ, µ³é»ñÇ ¨ ³ñï³Ñ³ÛïáõÃÛáõÝÝ»ñÇ µ³ó³ïñáõÃÛáõÝ

4. Ð»ùÇ³ÃÇ í»ñÉáõÍáõÃÛáõÝ` Áëï ³é³ÝÓÇÝ Ù³ë»ñÇ, µáí³Ý¹³ÏáõÃÛ³Ý
¨ É»½íÇ

5. Ø³ë»ñÇ í»ñÝ³·ñáõÙ ¨ åÉ³ÝÇ Ï³½ÙáõÙ

6. ´áí³Ý¹³ÏáõÃÛ³Ý í»ñ³ñï³¹ñáõÙ

7. Î»ñå³ñÝ»ñÇ µÝáõÃ³·ñáõÙ, µ³ñáÛ³Ëñ³ï³Ï³Ý »½ñ³Ï³óáõÃÛ³Ý µË»óáõÙ

8. Ð»ùÇ³ÃÇ Ñ»ùÇ³Ã³ÛÇÝ ÏáÕÙÇ µ³ó³Ñ³ÛïáõÙ

9. Ð³Ù³å³ï³ëË³Ý ³é³ÍÝ»ñÇ, ³ë³óí³ÍùÝ»ñÇ áõ Ñ³Ý»ÉáõÏÝ»ñÇ
ÁÝïñáõÃÛáõÝ

10. ²Ù÷á÷áõÙ Ï³Ù Ïßé³¹³ïáõÙ:

Հեքիաթի ուսուցումը չպետք է սահմանափակվի կարդալ_վերլուծելով, կամ նկարազարդելով: Հեքիաթի ուսուցման դասաժամերին պետք է կատարվեն բազմաբովանդակ աշխատանքներ
օրինակ
1. Հեքիաթի համար ընտրել նոր վերնագիր
2. Գրառել հեքիաթի գաղափարն արտահայտող
առած_ասացվածքներ
3. T_աձև աղյուսակի միջոցով առանձնացնել բարի և չար հերոսներին
4. Ո՞ր հերոսին աշակերտները կուզեն նմանվել
5. Բեմականացնել հեքիաթից հատվածներ
6. Խճանկարներն ամբողջացնելով ստացիր հեքիաթի նկարազարդում:

Նմանատիպ աշխատանքներ նրանք կատարում են մեծ սիրով և արդյունքում խորապես ըմբռնում հեքիաթի գաղափարական իմաստը:

<<Ð»ùÇ³ÃÇ µáí³Ý¹³ÏáõÃÛ³Ý Ñ»ï³ùñùñ³ß³ñÅáõÃÛáõÝÁ, ¹»åù»ñÇ ½³ñ·³óÙ³Ý Ñ³çáñ¹³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ, Ñ»ñáëÝ»ñÇ µÝ³íáñáõÃÛ³Ý ·Í»ñÇ Ñëï³ÏáõÃÛáõÝÁ, Ñ³×»ÉÇ ³í³ñïÁ ¨ Ù³ïã»ÉÇ ·³Õ³÷³ñÝ»ñÁ Ñ»ßï³óÝáõÙ »Ý ¹ñ³ ÁÝÃ»ñóáõÙÝ áõ ¹³ñÓÝáõÙ ó³ÝÏ³ÉÇ>>[4]: ÆëÏ Ç±Ýã ³½¹»óáõÃÛáõÝ ¿ áõÝ»ÝáõÙ Ñ»ùÇ³ÃÁ »ñ»Ë³ÛÇ íñ³:

<»ùÇ³ÃÁ µ³ó³Ñ³ÛïáõÙ ¿ »ñ»Ë³Ý»ñÇ Ý»ñùÇÝ ÑÝ³ñ³íáñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ, ½³ñ·³óÝáõÙ Ýñ³Ýó ëï»ÕÍ³·áñÍ³Ï³Ý Ï³ñáÕáõÃÛáõÝÝ»ñÁ ¨ ÙÇ³Å³Ù³Ý³Ï ¹³ëïÇ³ñ³Ïã³Ï³Ý Ëáßáñ ËÝ¹ÇñÝ»ñ ÉáõÍáõÙ: ºñ»Ë³Ý Ñ»Ýó Ñ»ùÇ³ÃÇ Ù»ç ¿ Ñ»ùÇ³Ã ï»ëÝáõÙ: Ð»ùÇ³ÃÇ ßÝáñÑÇí ×³Ý³ãáõÙ »Ýù »ñ»Ë³ÛÇÝ, µ³ó³Ñ³ÛïáõÙ Ýñ³ Ý»ñáõÅÁ, ÑáõÛ½»ñÝ áõ ½·³óÙáõÝùÝ»ñÁ: Îñïë»ñ ¹åñáóáõÙ ³ÛÝ û·ï³·áñÍíáõÙ ¿ »ñ»Ë³ÛÇ íñ³ Ý»ñ³½¹»Éáõ ÙÇçáó: ¸ñ³ û·ÝáõÃÛ³Ùµ µ³ó³Ñ³ÛïíáõÙ »Ý »ñ»Ë³Ý»ñÇ ÑÇÙÝ³ËÝ¹ÇñÝ»ñÁ ¨ Ñáõ½áÕ Ñ³ñó»ñÁ:

²é³çÇÝ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ ¹³ë³í³Ý¹»ÉÇë ÏÇñ³é»É »ս ï³é»ñÇ ¨ Ãí»ñÇ Ù³ëÇÝ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñ: ¸³ ïí»É ¿ ó³ÝÏ³ÉÇ ³ñ¹ÛáõÝù ·ñ³×³Ý³ãáõÃÛ³Ý ßñç³ÝáõÙ: ºñ»Ë³Ý»ñÁ Ù»Í á·¨áñáõÃÛ³Ùµ ¿ÇÝ Ù³ëÝ³ÏóáõÙ ¹³ë»ñÇÝ ¨ ³ñ³· ÁÝÏ³ÉáõÙ áõëáõó³ÝíáÕ Ýáñ ÑÝãÛáõÝ-ï³é»ñÝ áõ Ãí»ñÁ:

¸»é¨ë ï³ññ³Ï³Ý ¹³ë³ñ³ÝÝ»ñÇó »ñ»Ë³Ý»ñÇ ³éç¨ µ³óíáõÙ »Ý µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý áõß³·ñ³í ¿ç»ñ, ¨ Ýñ³Ýó »Ý Ù³ïáõóíáõÙ µ³Ý³ÑÛáõë³Ï³Ý ·³ÝÓ»ñÇ ãùÝ³Õ å³ï³éÇÏÝ»ñ: ²é³çÇÝ ¹³ë³ñ³ÝÇ ¹³ëÁÝÃ³óáõÙ Ý³Ë³ï»ëí³Í ¿ µ³Ý³ÑÛáõë³Ï³Ý ·Çï»ÉÇùÝ»ñÇ ÙÇ ³ÛÝåÇëÇ Ñ³Ù³Ï³ñ·, áñÁ Ñ»ÝíáõÙ ¿ ÙÇ ÏáÕÙÇóª µ³Ý³ÑÛáõë³Ï³Ý ÝÛáõÃ»ñÇ Ûáõñ³Ñ³ïÏáõÃÛáõÝÝ»ñÇ, ¹ñ³Ýó ÏñÃ³¹³ëïÇ³ñ³Ïã³Ï³Ý Ýß³Ý³ÏáõÃÛ³Ý, վրա:

²é³çÇÝ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ »ñ»Ë³Ý»ñÝ áõëáõÙÝ³ëÇñáõÙ »Ý Ý³¨ ÷áùñ³Í³í³É Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñ: ²Ûëå»ëª <<àí ³ßË³ïÇ, Ý³ ÏáõïÇ>> Ñ»ùÇ³ÃÝ ÁÝÃ»ñóáõÙ ¿ áõëáõóÇãÁ: ²ÛÝáõÑ»ï¨ í»ñ³å³ïÙ»Éáí Ñ»ùÇ³ÃÁª Ù»ÏÝ³µ³ÝáõÙ ¿ ¹ñ³ µáí³Ý¹³ÏáõÃÛáõÝÁ ¨ ³Û¹ ÁÝÃ³óùáõÙ ³é³ÝÓÝ³óÝáõÙ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛ³Ý Ñ»ñáë Ï»Ý¹³ÝÇÝ»ñÇÝ, Ýñ³Ýó ³ñ³ñùÝ»ñÁ, É³í áõ í³ï ·áñÍ»ñÁ: ÀÝ¹Ñ³Ýñ³óáõÙáí µ³ó³Ñ³ÛïíáõÙ ¿ Ñ»ùÇ³ÃÇ ÑÇÙÝ³Ï³Ý ·³Õ³÷³ñÁ, ¨ ³Û¹ Ï»ñå »ñ»Ë³Ý»ñÇ Ù»ç ë»ñÙ³ÝíáõÙ ¿ ³ßË³ï³ëÇñáõÃÛáõÝ: Üñ³Ýù ï³ÝÁ í³ñÅíáõÙ »Ý Ï³ñ¹³É Ñ»ùÇ³ÃÁ, ÇëÏ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ ³ÛÝ ÁÝÃ»ñóáõÙ »Ý ¹»ñ»ñáí: ²Û¹ ³Ù»ÝÇó Ñ»ïá áõëáõóÇãÁ Ï³½Ù³Ï»ñåáõÙ ¿ ½ñáõÛó:

Հեքիաթները լինում են երեք տեսակ

Իրապատում	Հրաշապատում	Կենդանական

Հեքիաթի երևակայական կողմը բացահայտելիս ուսուցիչը պետք է ակտիվ դեր կատարի. թող երեխաներն իրենք որոշեն, թե ինչին են հավատում , ինչին ՝ ոչ։

Կենդանական հեքիաթները հյուսվել են հնադարում, նրանց հերոսները հիմնականում կենդանիներն են :Ժողովուրդը կենդանիներին անձնավորել է, նրանց դրել գործողությունների և հարաբերությունների մեջ՝ պարզ, սակայն դաստիարակչական, բարոյական արժեք ներկայացնող լուծումներ տալով դրանց:

Իրապատում հեքիաթներն ունենում են կենցաղային, հերոսական, սոցիալական և այլ բովանդակություն: Հեքիաթների այդ տեսակի համար առավել կարևոր են իրական, գործնականում իրագործելի դեպքերի ընթացքն ու ստացված լուծումները:

ué³çÇÝ ¹³ë³ñ³ÝáõÙ µ³Ý³ÑÛáõë³Ï³Ý ÝÛáõÃ»ñÇ áõëáõÙÝ³ëÇñÙ³Ý ·ÉË³íáñ Ýå³ï³ÏÁ ÅáÕáíñ¹Ç µ³Ý³íáñ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛ³Ý ÝÙáõßÝ»ñÇ ÝÏ³ïÙ³Ùµ »ñ»Ë³Ý»ñÇ Ù»ç Ñ»ï³ùñùñáõÃÛáõÝ ³ñÃÝ³óÝ»ÉÁ ¨ ¹ñ³Ýó ³ñï³Ñ³Ûï³Í ·³Õ³÷³ñÝ»ñáí ³é³çÝáñ¹í»Éáõ å³Ñ³ÝçÙáõÝù Ó¨³íáñ»ÉÝ ¿:

Ø³ÝÏ³Ï³Ý ·ñ³Ï³ÝáõÃÛáõÝÁ /Ñ³ïÏ³å»ë Ñ»ùÇ³ÃÁ/ Ù³ÝÏ³í³ñÅÇ ¹³ßÝ³ÏÇóÝ ¿, ÷áùñÇÏÇ ¹³ëïÇ³ñ³ÏÝ áõ ËáñÑñ¹³ïáõÝ: ²ÛÝ Ýå³ëïáõÙ ¿ »ñ»Ë³ÛÇ ³ßË³ñÑ³Û³óùÇ ÑÇÙù»ñÇ Ó¨³íáñÙ³ÝÁ, µÝ³íáñáõÃÛ³Ý Ï³½Ù³íáñÙ³ÝÁ, Ñ³ñëï³óÝáõÙ Ýñ³ Ý³ËÝ³Ï³Ý ·Çï»ÉÇùÝ»ñÁ, µ³é³å³ß³ñÁ, Ï»Ýë³÷áñÓÁ, ÑÕÏáõÙ ·»Õ³·Çï³Ï³Ý ×³ß³ÏÝ áõ Ïá÷áõÙ Ï³ÙùÁ:

Ð»ùÇ³ÃÁ ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý ÑÝ³·áõÛÝ Å³Ýñ»ñÇó ¿ ¨ ·³ÉÇë ¿ ¹³ñ»ñÇ ËáñùÇó: ²ÛÝ, ÇÝãå»ë ¨ µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý ³ÛÉ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝÝ»ñ, ëÏ½µÝ³íáñí»É ¿ ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý ½³Ý·í³ÍÝ»ñÇ Ù»ç, Ùß³Ïí»É, Éñ³óí»É, ÷á÷áËí»É, ÷áË³Ýóí»É ë»ñÝ¹Çó ë»ñáõÝ¹ ¨ å³Ñå³Ý»É å³ïÙ³Ï³Ý ï³ñµ»ñ Å³Ù³Ý³Ï³Ñ³ïí³ÍÝ»ñÇ ³ßË³ñÑÁÙµéÝÙ³Ý áõ Ï»Ýë³Ñ³Û»óáÕáõÃÛ³Ý Ñ»ïù»ñÁ: Ð»ùÇ³ÃÝ»ñáõÙ ÅáÕáíáõñ¹Ý ³Ù÷á÷»É ¿ Çñ »ñ³½³ÝùÝ»ñÁ, Ó·ïáõÙÝ»ñÁ ¨ ÇÕ³ëïáõÃÛáõÝÁ:

Ð³Û ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý /ÇÝãå»ë ÙÛáõë Å³Ýñ»ñÇ, ³ÛÝå»ë ¨ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÇ/ Ñ³í³ùÙ³Ý áõ Ññ³ï³ñ³ÏÙ³Ý ·áñÍáõÙ Ù»Í í³é³ÛáõÃÛáõÝ ¿ Ù³ïáõó»É ¶. êñí³ÝÓïÛ³ÝóÁ:

ä³ï³Ñ³Ï³Ý ã¿, áñ Ù³ÝÏ³·Çñ êáõñ»Ý Øáõñ³¹Û³ÝÁ ·ñáõÙ ¿. <<Ø³ÝÏ³Ï³Ý Çëï³Ï³Ý, Ï³ï³ñÛ³É ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝÝ ³ÛÝ å³ïáõÑ³ÝÝ ¿, áñÇó ×³é³·³ÛÃ³Í ÉáõÛëÁ ç»ñÙ³óÝáõÙ ¿ Ù³ÝáõÏ ÁÝÃ»ñóáÕÇÝ, Ó¨³íáñáõÙ Ýñ³ Ñá·ÇÝ: ²Û¹ ÉáõÛëÝ ¿ û·ÝáõÙ Ù³ÝáõÏ áõ å³ï³ÝÇ ÁÝÃ»ñóáÕÇÝª ï»ëÝ»Éáõ, ÁÝÏ³É»Éáõ ³ßË³ñÑÇ »ñ¨áõÛÃÝ»ñÁ, ³é³ñÏ³Ý»ñÁ, ÁÝÃ»ñóáÕÇ ³éç¨ µ³óáõÙ ÏÛ³ÝùáõÙ ßÇï³Ï áõ ³½ÝÇí ù³ÛÉ»Éáõ Ï³Ý³ã ×³Ý³å³ñÑ>> [2] :

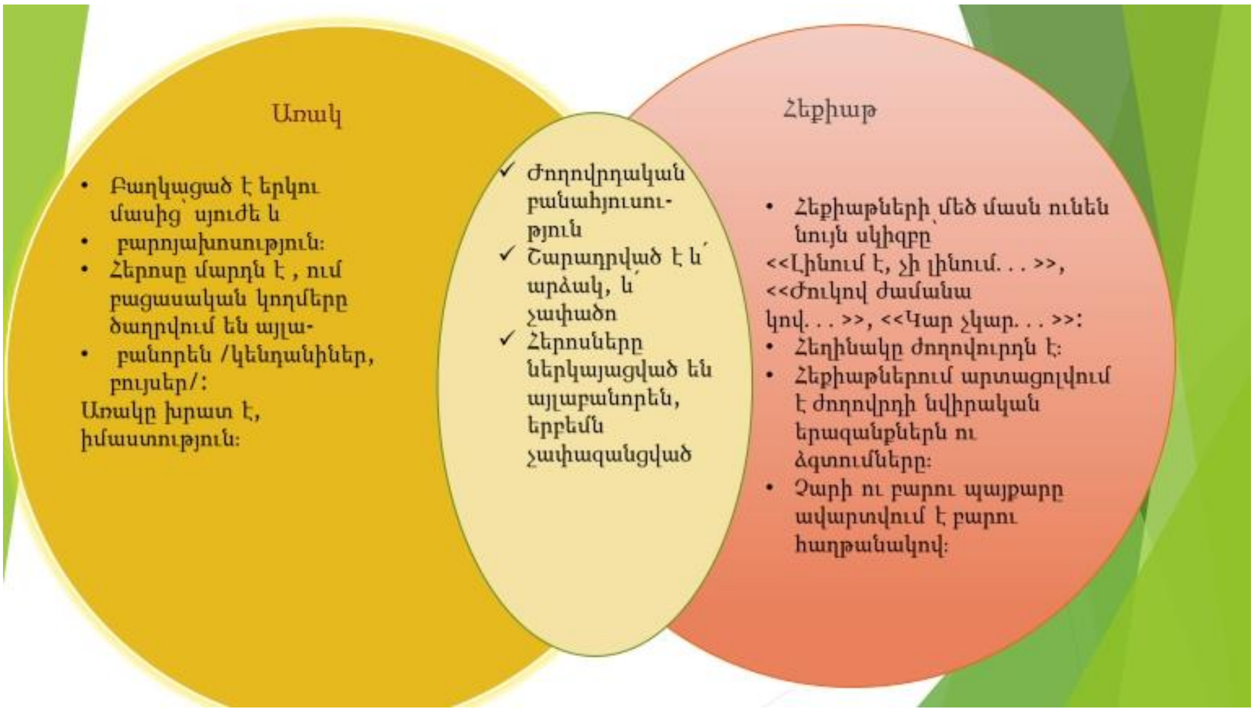

2 î»°ë ê. Øáõñ³¹Û³Ý, § ê»ñáõÝ¹Ý»ñÇ Ñ»ï ÙÇßï Ýáñ³Ý³Éáí¦, 1983Ã., ¿ç 3:

Հ»ùÇ³ÃÝ»ñÁ, ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý ëÛáõÅ»Ý»ñÇ ·»Õ³ñí»ëï³Ï³Ý µ³ñÓñ³ñÅ»ù Ùß³ÏáõÙÝ»ñ »Ý: Ð»ùÇ³ÃÝ»ñáõÙ û·ï³·áñÍí³Í ·»Õ³ñí»ëï³Ï³Ý ³ñï³Ñ³Ûïã³ÙÇçáóÝ»ñÁ ¹ÇåáõÏ »Ý ¨ Ñ»ï³ùñùÇñ: h»ñáëÇ ·»Õ»óÏáõÃÛáõÝÁ µÝáõÃ³·ñ»Éáõ Ñ³Ù³ñ ³Í³Ï³ÝÇ ë³ëïÏ³óáõÙáí å³ïÏ»ñ³íáñ ¿ ¹ñÓÝáõÙ ËáëùÁ: ú·ï³·áñÍíáõÙ ¿ Ý³¨ ·»Õ»óÇÏ Ñ³Ù»Ù³ïáõÃÛáõÝÝ»ñ:

Ð»ùÇ³ÃÝ»ñÁ ÉÇ »Ý ëñ³ÙÇï Ëáëù»ñáí áõ ÅáÕáíñ¹Ï³Ý ³é³ÍÝ»ñáí, áñáÝù ÑÛáõÃ»Õ »Ý ¹ñÓÝáõÙ á×Á, ÇÙ³ëï³íáñáõÙ ÙÇïùÁ. <<Ö³Ï³ïÇ ·ñ³ÍÁ ãÇ çÝçíÇ>>, <<àõñÇßÇ Ñ³Ù³ñ Ñáñ ÷áñáÕÁ ÇÝùÁ ÏÁÝÏÝÇ Ù»çÁ>>:

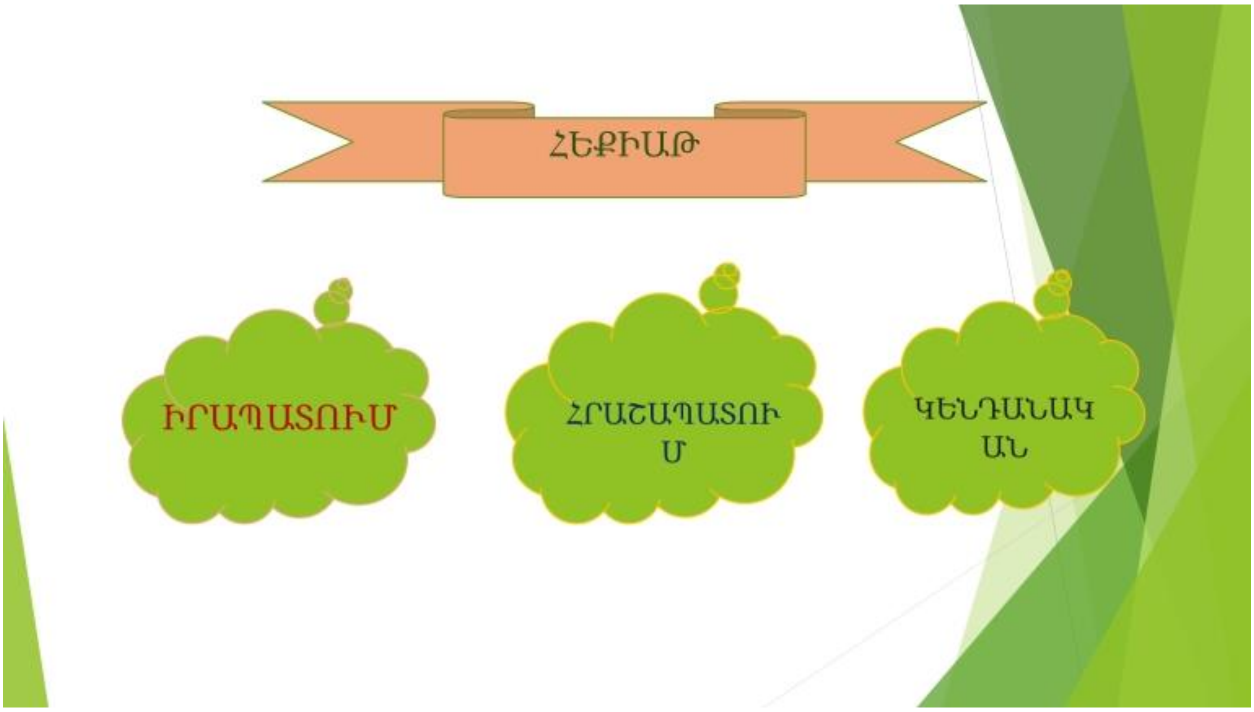

Հեքիաթի դասավանդումն իրականացվում է չորս քայլով.

- Հեքիաթի ընթերցում՝ բովանդակության ամբողջական ընկալման նպատակով,
- Հեքիաթի երևակայական կողմի բացահայտում
- Հեքիաթի բարոյախոսական իմաստի (դաստիարակչական արժեքի) վերհանում,
- Հեքիաթի լեզվի և ոճի վերլուծություն:

Հեքիաթի ուսումնասիրությունն իրականացվում է ինչ պես պատմվածքինը, այսինքն՝ որպես գեղարվեստական ստեղծագործություն: Սա նշանակում է՝ դասը պիտի իրականացվի բացատրական ընթերցանության մեթոդի բոլոր բաղադրամասերի կիրառմամբ:

Հեքիաթի շուրջ տարվող աշխատանքների ընթացքում պիտի կարևորել հերոսների այն արարքները, որոնց շուրջ զարգանում են հեքիաթի դեպքերը: Դրանց միջոցով բնորոշվում գլխավոր հերոսի արարքների դրդապատճառները, հեքիաթի տրամաբանությունն ու գլխավոր միտքը:

¸³ë³ñ³Ýª »ññáñ¹

Â»Ù³ª <<ÈÇÝáõÙ ¿, ãÇ ÉÇÝáõÙª ÙÇ Ñ»ùÇ³Ã ¿ ÉÇÝáõÙ>>. ÙáõïùÇ ½ñáõÛó

¸³ëÇ Ýå³ï³ÏÝ»ñÁ

²ß³Ï»ñïÝ»ñÁª

 Ïí»ñÑÇß»Ý ÅáÕáíñ¹³Ï³Ý µ³Ý³ÑÛáõëáõÃÛ³Ý ï³ññ»ñÁ,

 ÏÑ³ñëï³óÝ»Ý Çñ»Ýó Ùï³ÑáñÇ½áÝÁ Ñ»ùÇ³ÃÇ Ù³ëÇÝ ·Çï»ÉÇùÝ»ñáí,

 Ó»éù Ïµ»ñ»Ý ï»Õ»ÏáõÃÛáõÝÝ»ñ Ñ»ùÇ³Ã³·ÇñÝ»ñÇ ÏÛ³ÝùÇ í»ñ³µ»ñÛ³É,

 ÏÏ³ñáÕ³Ý³Ý ·áñÍÝ³Ï³ÝáõÙ ï³ñµ»ñ³Ï»É Çñ³å³ïáõÙ ¨ Ññ³ß³å³ïáõÙ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÁ,
ÏÏ³éáõó»Ý ÝÏ³ñ³·ñ³Ï³Ý ·»Õ»óÇÏ Ëáëù:

¸³ëÇ ÁÝÃ³óùÁ

ÊÃ³ÝÙ³Ý ÷áõÉ

¸³ëÝ ëÏëíáõÙ ¿ ¼. ê³ñÇµ»ÏÛ³ÝÇ §Ð»ùÇ³ÃÝ»ñÇ ·ÇñùÁ¦ »ñ·áí: Ò³ÛÝ³ÏóáõÙ »Ý Ý³¨ ³ß³Ï»ñïÝ»ñÁ: Üáñ áõëáõÙÝ³ëÇñíáÕ Ã»Ù³Ý áõëáõóÇãÁ ãÇ ³½¹³ñ³ñáõÙ ³ÝÙÇç³µ³ñ: ²ß³Ï»ñïÝ»ñÁ å»ïù ¿ Ë³ÕÇ ÙÇçáóáí Ïé³Ñ»Ý Ã³ùÝí³Í µ³éÁ: ²Û¹ µ³éÇ ï³é»ñÁ ·áõß³Ï»Éáõ Ñ³Ù³ñ Ýñ³Ýù å³ï³ëË³ÝáõÙ »Ý Ý³Ë³å»ë å³ïñ³ëïí³Í Ñ³ñó»ñÇÝ:

àõëáõóÇã -Ð»ùÇ³ÃÇ á±ñ Ñ»ñáëÝ ¿ ³Ýµ³Ý, ³ßË³ï»É ãÇ ëÇñáõÙ ¨ ³ÙµáÕç ûñÁ

Ýëï³Í Ù³ëï³Ï ¿ í³ÙáõÙ:

²ß³Ï»ñï- ÐáõéÇÝ:

àõëáõóÇã -²ÛÝ Ç±ÝãÝ ¿, áñ ùÝ³Í Å³Ù³Ý³Ï »Ýù ï»ëÝáõÙ:

*²ß³Ï»ñï-*ºñ³½:

àõëáõóÇã -²ÝÑ³ÕÃ Ñ»ñáë, áí ÙÇÝ ½³ñÏáõÙ ¿, ç³ñ¹áõÙ ¿ Ñ³½³ñ:

²ß³Ï»ñï - ø³ç Ü³½³ñ:

àõëáõóÇã -ìÇÝÇ ÂáõËÇ ÁÝÏ»ñ ÇßáõÏÇ ³ÝáõÝÁ:

*²ß³Ï»ñï- Æ*³:

àõëáõóÇã -²Ý¹»ñë»ÝÇ Ñ»ùÇ³ÃÇ Ñ»ñáëÝ»ñÇó, áñÁ Ù»Í³ÝáõÙ ¨ ¹³éÝáõÙ ¿ ·»Õ»óÇÏ Ï³ñ³å:

²ß³Ï»ñï - ²Ý×áéÝÇ ×áõïÇÏÁ:

àõëáõóÇã -êåÇï³Ï³ÓÛáõÝÇÏ ÛáÃ ÁÝÏ»ñÝ»ñÁ:

²ß³Ï»ñï -Â½áõÏÝ»ñ:

ºñ»Ë³Ý»ñÁ å³ï³ëË³ÝÝ»ñÇ ³é³çÇÝ ï³é»ñÁ ï»Õ³¹ñáõÙ »Ý í³Ý¹³ÏÝ»ñáõÙ, ¨ ëï³óíáõÙ ¿ Ñ»ùÇ³Ã µ³éÁ: ºñµ ³ß³Ï»ñïÝ»ñÝ ³ñ¹»Ý ·Çï»Ý

Ã»Ù³ÛÇ ³Ýí³ÝáõÙÁ, áõëáõóÇãÁ Ñ³ÝÓÝ³ñ³ñáõÙ ¿ Ùï³·ñáÑÇ Ù»Ãá¹áí Ãí»É

³ÛÝ ³Ù»ÝÁ, ÇÝã ½·áõÙ »Ý *Ñ»ùÇ³Ã* µ³éÝ ³ë»ÉÇë:

²é³ç³ñÏíáõÙ ¿ Ý³¨ Ãí³ñÏ»É ³ÛÝ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÁ, áñáÝù Ýñ³Ýù Ï³ñ¹³ó»É

»Ý: ²ß³Ï»ñïÝ»ñÇ áõß³¹ñáõÃÛáõÝÁ Ññ³íÇñáõÙ ¿ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÇ ÙáõïùÇÝ:

àõëáõóÇã- ÐÇß»°ù, Ã» ÇÝã µ³é»ñáí »Ý ëÏëíáõÙ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÁ:

²ß³Ï»ñï - ÈÇÝáõÙ ¿, ãÇ ÉÇÝáõÙ, Ï³ñ-ãÏ³ñ, ÅáõÏáí–Å³Ù³Ý³Ïáí:

àõëáõóÇã – ÆÝã ¿ Ñ»ùÇ³ÃÁ:

²ß³Ï»ñï – Ð»ùÇ³ÃÁ ÙÇ ëï»ÕÍ³·áñÍáõÃÛáõÝ ¿, áñï»Õ µ³ñÇÝ Ñ³ÕÃáõÙ ¿

ã³ñÇÝ:

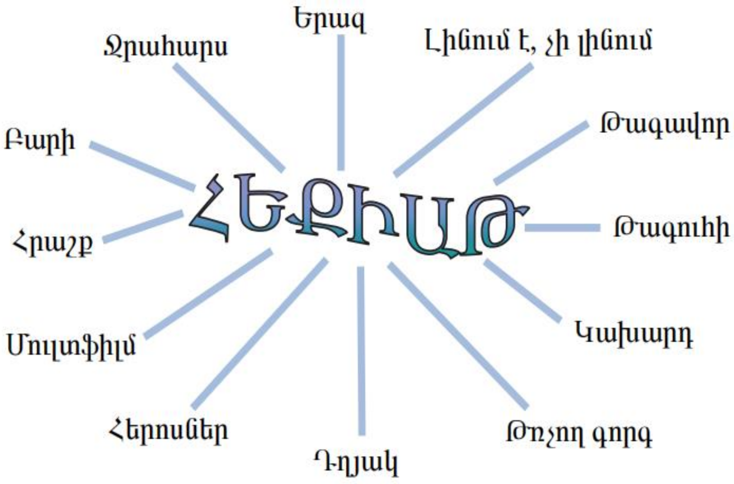

Հերոսներով հարուստ ես,

Երեխաները սիրում են քեզ:

Քնելիս ես հայ մանկուն,

Իրական ես, իմաստուն:

Ապրում ես մեր մտքերում,

Թևեր տալիս մեր հոգում:

Հեքիաթի ուսումնասիրության առանձնահատկությունները

Բացատրական ընթերցանության մեթոդի բոլոր բաղադրիչներով հեքիաթը ուսումնասիրելուց հետո պետք է անցնել նրա բովանդակության երևակայական կողմի բացահայտմանը: Սակայն կարևորենք, որ այն չպետք է շատ բացահայտորեն <<կոպիտ>> կերպով կատարել. այդ դեպքում հեքիաթը կդադարի նպաստել երեխաների վառ երևակայության

զարգացմանը: Անհրաժեշտ է, որ երեխաներն իրենք որոշեն, թե իրենց կարդացած հեքիաթում նկարագրված դեպքերից որոնք կարող են կատարվել իրականում, որոնք անիրական են, մտացածին, երևակայական:

Կրտսեր դպրոցական տարիքի վաղ շրջանում փոքրիկներն ուզում են հավատալ հեքիաթում տեղի ունեցող դեպքերին:

Հեքիաթն այն ստեղծագործություններից է, որը կարելի է կարդալ դերերով և բեմականացնել: Առավել բավականություն է պատճառում երեխաներին, սակայն կարդալուց առաջ պետք է կատարել բովանդակության և գաղափարի վերլուծություն, հերոսների բնավորությունների առանձնահատկությունների քննարկում, նրանց՝ կոնկրետ դեպքերում դրսևորած վարքի դիտարկում, ընտրովի ընթերցանություն:

Հեքիաթի պատումը աչքի է ընկնում իր զգացմունքայնությամբ, խոսքի հստակությամբ և պատմողի դիմախաղերի պայծառությամբ:

Կարդացած հեքիաթները վերապատմելիս պետք է հասնել նրան, որ երեխաները հարազատ մնան նրա լեզվին ու ոճին, հաճախ պատմեն հենց այն բառերով, որով շարադրված է հեքիաթը, օգտագործեն հերոսների խոսքերում արտահայտությունները, ժողովրդի բառն ու բանը: Անշուշտ, այդ դեպքում պիտի բացատրվեն անծանոթ բառերը, կամ երեխաներն իրենք պետք է գտնեն հեքիաթում օգտագործված բառերի և արտահայտությունների գրական համարժեքները:

Հեքիաթի ուսումնասիրման դասի մեթոդական շղթան

- Նախապատրաստական զրույց հեքիաթի թեմայի շուրջ,
- Հեքիաթի ամբողջական ընթերցում,
- Հեքիաթի ընթերցում մտքում /աշակերտների կողմից/,
- Բարձրաձայն ընթերցանություն /կարդում են աշակերտները/՝ մեկնաբանություններով,
- Բառային աշխատանք,

- **Բազրի ընթերցում՝ պատասխանիչ ընթերցանության կարողությունների ձևավորման նպատակով,**
- **Աշխատանք հեքիաթի երևակայական կողմի, լեզվի և ոճի առանձնահատկությունների, հիմնական մտքի, դաստիարակչական գաղափարի բացահայտման, ենթատեքստի կռահման ուղղությամբ,**
- **Պատմել ու նախապատրաստում, պատմում,**
- **Ամփոփում**

Հեքիաթի ուսուցումը չպետք է սահմանափակվի կարդալ_վերլուծելով, կամ նկարազարդելով: Հեքիաթի ուսուցման դասաժամերին պետք է կատարվեն բազմաբովանդակ աշխատանքներ
օրինակ
1. Հեքիաթի համար ընտրել նոր վերնագիր
2. Գրառել հեքիաթի գաղափարն արտահայտող առած_ասացվածքներ
3. T_աձև աղյուսակի միջոցով առանձնացնել բարի և չար հերոսներին
4. Ո՞ր հերոսին աշակերտները կուզեն նմանվել
5. Բեմականացնել հեքիաթից հատվածներ
6. Խճանկարներն ամբողջացնելով ստացիր հեքիաթի նկարազարդում:

Նմանատիպ աշխատանքներ նրանք կատարում են մեծ սիրով և արդյունքում խորապես ըմբռնում հեքիաթի գաղափարական իմաստը:

Հեքիաթը նրանց տալիս է փորձառությունների անհրաժեշտ տիրույթ, ստեղծում յուրահատուկ տրամադրություն, առաջացնում լավ զգացումներ:
Հեքիաթը օգնում է վերակենդանացնել մեր մշակույթի հզոր փորձը և մեր ժողովրդի ավանդույթները՝ սովորեցնում է բարություն և արդարություն: <<Հեքիաթը>>, - գրել է Վ.Ա. Սուխոմլինսկի,- զարգացնում է երեխայի ներքին ուժը, որի շնորհիվ մարդը չի կարող բարիք չանել, այսինքն՝ սովորեցնում է կարեկցել:

Յեքիաթները դաստիարակչական մեծ արժեք ունեն:

1. Դրանք մանկավարժական են, քանի որ պարունակում են ժողովրդական իմաստություն:

2. Կաշառում են իրենց գաղափարական ուղղվածությամբ՝ լավ ուժերը միշտ հաղթում են:

3. Յեքիաթների ուժը նրանց ուշադրությունն է հաղթանակի, ճշմարտության հաղթանակի վրա:

4. Մեծ է հեքիաթի նշանակությունը՝ որպես խոսքի զարգացման միջոց: Փոխաբերական արտահայտություններով հարուստ հեքիաթի լեզուն հարստացնում է սովորողների խոսքը:

Սա հիանալի նյութ է համահունչ խոսքի հմտությունների ձևավորման համար:

5. Հեքիաթները զարգացնում են կրտսեր աշակերտների երեւակայությունը, արթնացնում ստեղծագործական հետաքրքրություններ:

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ

ԱÛë Ñ»ùÇ³ÃÁ Ï³ñ¹³ÉáõÓ Ñ»ïá »ë Ñ³ëÏ³ó³, Ã» áñï»ÕÇó »Ý ³é³ç³ó»É <<ì³ËÏáï Ü³½³ñ>> ¨ <<ø³ç Ü³½³ñÇ µ³Ëï>> ³ñï³Ñ³ÛïáõÃÛáõÝÝ»ñÁ: ºë Ñ³Ù³ÙÇï ã»Ù ø³ç Ü³½³ñÇ Ñ»ï: ºë Ï³ñÍáõÙ »Ù, áñ Ë»ÉùÝ áõ ù³çáõÃÛáõÝÁ ß³ï Ï³ñ¨áñ »Ý: ä»ïù ã¿ »ñµ»ù ÑáõÛëÁ µ³ËïÇ íñ³ ¹Ý»É

ԵՐԵՔ ԽՈԶՈՒԿՆԵՐ

²Ûë Ñ»ùÇ³ÃÝ ÇÝÓ Í³ÝáÃ ¿ Ù³ÝáõÏ Ñ³ë³ÏÇó: ºñµ ÷áùñ ¿Ç, ³Ù»Ý ³Ý ³Ù · Ï³ñÍáõÙ ¿Ç, áñ ³ÛÉÝ ³í»ÉÇ · µ³ñÇ ÏÉÇÝÇ, ¨ Ëá½áõÏÝ»ñÁ Ýñ³ÝÇó ã»Ý í³Ë»Ý³: ²Ûë Ñ»ùÇ³ÃáõÙ ÇÝÓ ¹áõñ

»Ï³í ³í³ »Õ · µ³ÛñÁ: Üñ³ÝÇó »ë ëáíáñ»óÇ, áñ å»ïù ¿ ³ßË³ï³ë»ñ ÉÇÝ»É, · áñÍ»ñÁ Å³Ù³Ý³ÏÇÝ áõ É³í Ï³ï³ñ»É:

ԿԱՐՄԻՐ ԳԼԽԱՐԿ

<<Ч³ñÙÇñ qÉË³ñÏÁ>>ÇÙ ëÇñ»ÉÇ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñÇó ¿: Ð»ùÇ³ÃÇ Ñ»ñáëáõÑÇÝ ß³ï »Õ»óÇÏ, µ³ñÇ, ³½ÝÇí ³ÕçÇÏ ¿, ÇëÏ q³ÛÉÁ ß³ï ã³ñ³ÙÇï ¿: Î³ñÍáõÙ »Ù, áñ q³ÛÉ»ñÁ ã³ñ³ó»É »Ý Ýñ³ÝÇó, áñ áã áù Ýñ³Ýó Ñ»ï ÁÝÏ»ñáõÃÛáõÝ ãÇ ³ÝáõÙ:

Ð»ùÇ³ÃÇó »ë ëáíáñ»óÇ, áñ ãÇ Ï³ñ»ÉÇ ³ÝÍ³ÝáÃÝ»ñÇÝ íëï³Ñ»É ¨ Ëáë»É Ýñ³Ýó Ñ»ï: È³í ¿, áñ µáÉáñ Ñ»ùÇ³ÃÝ»ñáõÙ ã³ñÁ å³ïÅíáõÙ ¿, ÇëÏ µ³ñÇÝ` Ñ³ÕÃáõÙ:

ՈՍԿԵ ԲԱՆԱԼԻՆ

Uш ÇÙ ³Ù»Ý³ëÇñ»ÉÇ Ñ»ùÇ³ÃÝ ¿: ²ÛÝ ÷³Ûï» ïÇÏÝÇÏÇ Ù³ëÇÝ ¿: ´áõñ³ïÇÝáÝ ëÏ½µáõÙ ³ÝÏ³ñ ¿ñ: Ü³ ß³ï ÷áñÓáõÃÛáõÝÝ»ñÇ Ù»ç ÁÝÏ³í: ´³Ûó Ý³ Çñ ÑÝ³ñ³ÙïáõÃÛ³Ùµ Ï³ñáÕ³ó³í Ñ³ÕÃ³Ñ³ñ»É ¹Åí³ñáõÃÛáõÝÝ»ñÁ: ºë Ïáõ½»Ý³ÛÇ ´áõñ³ïÇÝáÛÇ ÝÙ³Ý ù³ç, ÁÝÏ»ñ³ë»ñ ¨ Ï³ï³Ï³ë»ñ ÁÝÏ»ñ áõÝ»Ý³É:

Տարրական դպրոցում, ըստ ծրագրի, սովորողները միայն գործնականում են ծանոթանում հեքիաթի առանձնահատկություններին՝ որպես բանահյուսության ժանրի:

Դիտարկենք հեքիաթի վրա աշխատելու դասի կառուցվածքը

1. Կազմակերպչական պահ

2. Տնային աշխատանքների ստուգում

3. Ներածական զրույց

Բ) Հեքիաթի ժանրային առանձնահատկությունները

4. Բառապաշարային աշխատանք

Ա) հեքիաթի լեզուն (փոխաբերական և արտահայտիչ միջոցներ)

Բ) անհասկանալի բառերի բացատրություն

5. Հեքիաթի տեքստի առաջնային ընկալում կեցվածքով (պատմում, ֆոնոկրեստոմատիայի կիրառում)

6. Տեքստի առաջնային ընկալման ստուգում

7. Կարդալ մասերով և ընթերցված տեքստի վերլուծություն

8. Ընթերցանության պլանի կազմում:

9. Վերապատմում

10. Ընթերցանության նախապատրաստում ըստ դերերի.

11. Ընթերցանություն ըստ դերի

12. Տարբեր տեսակի ստեղծագործական աշխատանքների իրականացում.

13. Ամփոփիչ զրույց

14. Տնային աշխատանք

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Նախաշավիղ 5. 2015

2. Նախաշավիղ 2. 2014

3. Նախաշավիղ 6. 2012

4. Նախաշավիղ 1-2. 2005

5. Նախաշավիղ 1-2. 2006

6. Նախաշավիղ 1-2. 2009

7. Նախաշավիղ 4-5. 2008

8. Նախաշավիղ 1. 2008

9. Ջուլիետա Գյուլամիրյան<<Հայոց լեզվի տարրական ուսուցման մեթդիկա>>Երևան 2009

10. Ջուլիետա Գյուլամիրյան <<Մայրենիի ուսուցման մեթոդիկա >> Երևան 2018

11. Համացանց

4 ¶ÛáõÉ³ÙÇñÛ³Ý æ., Ð³Ûáó É»½íÇ ï³ññ³Ï³Ý áõëáõóÙ³Ý Ù»Ãá¹ÇÏ³Ý, ºñ¨³Ý 2006, ¿ç 159-160:

Ե Զ Ր Ա Կ Ա Ց ՈՒ Թ Յ ՈՒՆ

Տարրական դասարաննորում բանահյուսական նյութերի ուսումնասիրման գլխավոր նպատակը ժողովրդի բանավոր ստեղծագործության նմուշների նկատմամբ երեխաների մեջ հետաքրքրություն արթնացնելը և դրանց արտահայտած գաղափարներով առաջնորդվելու պահանջմունք ձևավորելն է:

Դրանք նպաստում են երեխաների արժեհամակարգի ձևավորմանը , գեղեցիկը, բարին, մարդկայինը տեսնելու,ընկալելու,գնահատելու,լավն ու վատը չարն ու բարին տարբերակելու կարողությունների մշակմանը:Բանահյուսական նյութերի ուսումնասիրումը երեխաներին օգնում է հաղորդակից դառնալ մի կողմից ՝գրականության տարբեր ժանրերում ամրագրված հոգևոր և բարոյական արժեքներին,մյուս կողմից՝հենց այդ նմուշներն են նրանց հնարավորություն տալիս զգալու,որ իրենք անհրաժեշտ են մայրիկին ,հայրիկին,. . . . . շրջապատին:

Հեքիաթի միջոցով կկարողանանք հարթել երեխաների մեջ ծագած խնդիրները:Կբացահայտենք նրանց թաքնված դերասանական տաղանդը և ստեղծագործական կարողությունները:

Հեքիաթը զարգացնում է դպրոցականների արժեքային դատողությունները. Հեքիաթի վերլուծության ընթացքում նրանք բազմիցս բախվում են հարցի՝ «Ի՞նչն է ամենագնահատվածը մարդկանց մեջ, ինչի համար է պատժվում և ինչի համար է խրախուսվում, ինչո՞ւ են հեքիաթների
որոշ հերոսներ նույնիսկ օգնության հասնում բնության ուժերին»: , և ընդհակառակը, ոմանցից երես են տալիս»: Հեքիաթները դրական բարոյական ուսմունքների մեծ ներուժ են պարունակում: Հեքիաթների ուժը նրանց ակտիվ, արդյունավետ կենտրոնացումն է հաղթանակի, ճշմարտության հաղթանակի, նրանց գլխավոր ավարտի վրա, որը հատկապես տպավորում է երեխաներին, նրանց աշխարհայացքը:

Եկեք չմոռանանք ,որ կրտսեր դպրոցականները ընդամենը 6-9 տարեկան մանուկներ են:Հարկավոր է զգույշ լինել նրանց մանկական հետաքրքրությունների հետ և թույլ տալ ,որ երեխան իր հոգու անաղարտությամբ որքան հնարավոր է երկար ապրի հեքիաթային աշխարհում,որովհետև կյանքը ,այնուամենայնիվ ,լի է բազմաթիվ դժվարություններով: